

DK - DIALOG

Cena 3,- Kč

Pro členy Demokratického klubu zdarma

PROHLÁŠENÍ DEMOKRATICKÉHO KLUBU K OTÁZCE NAPLNĚNÍ SENÁTU PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY

(11)

Demokratický klub požaduje, aby senát, jehož existence jakožto součásti Parlamentu České republiky je postulována Ústavou ČR, byl ještě v tomto roce naplněn a zahájil svou činnost. Je toho názoru, že samotné zakotvení senátu v ústavě je postačujícím argumentem pro tento požadavek. Odmítá možnost přepracování ústavy ve smyslu vypuštění senátu, a to nejen pro rozsáhlost změn ústavy, které by tím byly vyvolány, ale především proto, že k ústavním změnám má podle jeho přesvědčení docházet jen v důsledku závažných změn podmínek, v nichž vzniklo předchozí znění, nikoli v důsledku okamžitých potřeb těch či oněch politických sil. Časté neodůvodněné ústavní změny nebo nerespektování ústavy by jasně signalizovaly, že Česká republika není stabilním demokratickým státem.

Ústava stanoví pro volby do senátu většinový systém. Tomuto požadavku lze vyhovět jedině tak, že počet volebních okrsků bude roven počtu mandátů, tj. 81. Současně doporučujeme, aby šlo o většinový systém dvoukolový, kdy v prvním kole jsou zvoleni jen kandidáti, kteří získali více než polovinu odevzdaných platných hlasů. Uplatnění principu relativní většiny již v prvním kole by při větším počtu kandidátů mohl znamenat zvolení osob s velmi malou podporou voličů.

Vzhledem k principu obnovy třetiny senátu po dvouletém období vznikne v prvních volbách nutnost rozdělit senát na třetiny s dvouletým, čtyřletým a šestiletým funkčním obdobím. Demokratický klub je toho názoru, že rozdělení losem představuje jednoduchou a přijatelnou možnost, která je prosta jakékoliv zaujatosti či snah o zkreslení vůle voličů. Následnou nutnost volby senátorů každé dva roky vždy pouze v jedné třetině okrsků považuje pak spíše za přednost než za nedostatek postupného obnovování senátu.

V Praze dne 14. dubna 1994

SUVERENITA, IDENTITA A EUROFOBIE

Kolem otázek prohlubování evropské integrace vznikla u nás pozoruhodná situace. Nemine týden a v některých týdnech ani den, abychom nečetli a neslyšeli slova odmítající federalizaci Evropy a někdy i Maastrichtskou dohodu, aniž by se zároveň ozývaly také myšlenky opačné. Budiž proto řečeno pár slov pro zmírnění této podivné nerovnováhy.

Jaký je vztah státní svrchovanosti a identity jednotlivých společností? Domnívám se, že jde o vztah prostředku a cíle. Identita, tedy především kultura, jazyk a způsob života každé společnosti, je tím, čeho se tyto kolektivy nikdy nesmějí vzdát, nechtějí-li v katastrofální míře ochudit nejen svůj vlastní život, ale i život celého okolního světa. Suverenita státu je pak především instrument sloužící k zachování a rozvíjení identity. Značné množství občanů by se určitě podepsalo pod větu, že jde o nejlepší instrument. To však platí jen v umělém sterilním prostředí, kde státy pěstují vzájemné vztahy v duchu Charty OSN a myšlenek nositelů Nobelových cen míru a národnostní menšiny buď neexistují, nebo zachovávají vůči svým státům naprostou loajalitu. V takovém ideálním světě však nežijeme.

Zamysleme se nad otázkou, jakým způsobem lze přijít o státní suverenitu. Je jich více, nám však postačí uvést dva extrémní. Suverenitu lze ztratit především zásahem zahraničních obrněných divízií. Při dostatečně převaze protivníka nelze vyloučit ani brzkou likvidaci národní identity a národní existence vůbec. Existuje však i opačný případ: společnost dobrovolně odevzdá státní suverenitu demokratickému společenství národů. Vznikne jeden stát, který si ponechá kompetence potřebné pro svůj chod a zbytek zůstane celkům, které se dobrovolně sdružily. S využitím všech dosavadních zkušeností lidstva lze oprávněně tvrdit, že takovýto akt neohrožuje národní identitu sdružených států. Ani v mnohonárodních státech, které se demokratií a respektem k lidským právům chlubit nemohly, neztrácely národy zpravidla svoji identitu. Český národ si ji zachoval v habsburské monarchii, v níž se teprve v posledním půlstoletí její existence dalo hovořit o demokracii. Totéž platí o jižních slovanských národech stejně jako o Polácích. Jak bychom mohli očekávat, že v dobrovolně demokratickém společenství česká národy horší osud? Naopak, odmítne-li zejména malý národ tuto možnost, hrozí mu, že svou suverenitu odevzdá prvním z uvedených způsobů. Se ztrátou identity, se ztrátou všeho.

Často slychané tvrzení, že federalizovaná Evropa by znamenala "zprůměrování všeho", nepochází tedy z mnohiny seriálních argumentů. Mnohdy bývá ještě doprovázeno prognózami o nebezpečí ovládnutí Evropy Německem, kterým se u nás ochotně popřává sluchu, pro jejichž oprávněnost však neexistují sebemenší důkazy. Jiným používaným strašákem je americký "tavicí kotol". Myslím, že i jeho uživatelé si musí být vědomi jeho irelevance, neboť do Ameriky "vstupovali" jednotlivci a rodiny, ne však národy.

V sájmů plně objektivitu připouštíme, že zcela volný pohyb osob, zboží a kapitálu může v tisíciletých perspektivách vést k určitému rozmělnění některých národních společenství. Bude se to však dít tempem, které v rámci jednoho lidského života nepřinese pozorovatelné změny. Kromě toho jsem přesvědčen, že pro mnoho lidí (jejichž počet poroste) je již dnes pojem evropské identity odrazem čehosi reálně existujícího.

Lze samozřejmě namítnout, že před násilnou ztrátou suverenity

může dostatečně chránit členství v NATO. K tomu však lze uvést dvě výhrady. Za prvé členy ještě nejsme a nevíme, zda jimi kdy budeme. Za druhé by ve "velkém" NATO hrozily vnitřní konflikty, pro jejichž řešení nemá tato organizace spolehlivě fungující mechanismus. Federalizovaná Evropa a její státní moc by se s nimi vypořádala mnohem snáze.

Dalším argumentem "proti" bývají poukazy na bruselskou byrokracii. Ta opravdu není povzbuzujícím rysem dnešního stavu. Rádo se ale zapomíná, že si jí vynucuje především současný způsob přijímání rozhodnutí formou téměř úplného, v některých otázkách pak úplného konsenzu. Jeho zabezpečení vyžaduje nepředstavitelné množství konceptů a administrativní práce. Federální orgány by rozhodovaly tak, jak je ve federaci zvykem, a tudíž i s mnohem menší byrokracií.

Jsem si ovšem vědom, že Evropská federace není na pořadu dne. Maastricht dnes představuje maximum integrace, které je veřejně mínění ve většině západoevropských států ochotno přijmout. Velká Británie a Španělsko se snažily u příležitosti přijetí dalších čtyř států zvýšit procento požadovaného konsenzu, čímž by se přijímání rozhodnutí dále zkomplikovalo. Prosadit myšlenku federace v národech, které ztratily v tomto století svou svobodu nevyšší na pět let, to si vyžádá čas, který nebude krátký. Opravdu ale nevím, proč by se volání proti federalizaci mělo ozývat z České republiky.

Je samozřejmé, že integrační kroky mají celou řadu dalších aspektů, zejména ekonomických a sociálních, a že nemusí nutně v každém ohledu znamenat přínos ve smyslu našich hodnot. Určitý diskomfort v některé z těchto oblastí však sotva může být argumentem proti perspektivě vyloučení násilných konfliktů v Evropě.

Eurofobie, používající cudný pseudonym "euroskepticismus", je nejmírnější formou nacionalismu. Ochota k integraci až po mez nenarušující státní suverenitu je nejmírnější formou eurofobie. Ale ani toto maximum maxima umírněnosti neuzavírá prostor nacionalismu v jeho nejbrutálnějších formách. Je tudíž škodlivé.

Jan Friedlaender

ZEMŘEL OTTO SCHMIDT

Dne 3. dubna 1994 zemřel významný český ekonom a demograf, člen Demokratického klubu doc. JUDr. Otto Schmidt. Narodil se dne 7. 7. 1912 ve Stříbrnici v severovýchodních Čechách v národnostně smíšeném manželství. V roce 1935 absolvoval právnickou fakultu UK a již v roce 1939 vydal na svou dobu velmi pozoruhodnou knihu "Národy na rozcestí", ve které se zabýval evropským a světovým populačním vývojem a jeho společenskými a ekonomickými důsledky. Ještě před válkou publikoval i řadu odborných prací a esejí. Po celou válku se vždy hlásil k české národnosti. Po osvobození se stal asistentem známého ekonomů prof. Macka a již v roce 1947 se z ekonomie habilitoval prací "Mzdový problém". Slibně počatá akademická dráha však netrvala dlouho. Již koncem února 1948 musel opustit vysokou školu, v roce 1954 byl zatčen a odsouzen za "velezradu" na 8 let. Po čtyřech letech strávených v Ruzyni a Jáchymově byl sice propuštěn, ale pracoval nejprve manuálně a teprve později jako právník. K vysokoškolské činnosti se vrátil krátce v letech 1968-71, kdy přednášel demografii a statistiku na Přírodovědecké fakultě UK. Později pracoval ve Výzkumném ústavu práce a sociálních věcí, odkud pochází celá řada jeho cenných studií. Složitě

životní osudy ho nikdy nezlomily. Vždy zůstal životním optimistou a připraven pomoci kolegům svými odbornými znalostmi a zkušenostmi. Svůj způsob srozumitelného výkladu i složitých otázek dokumentoval naposledy v seriálu "Galerie světových ekonomů", který otiskují Lidové noviny a kde se mu před náhlým a neočekávaným úmrtím podařilo připravit 16 z 25 pokračování. Byl vždy přesvědčeným demokratem a Demokratický klub v něm ztrácí zkušeného rádce v různých oblastech své činnosti.

Z.P.

INFORMACE

Evropské hnutí a Universita Karlova ve spolupráci s řadou demokratických organizací včetně Demokratického klubu pořádají 12.-14. září t.r. v Praze celostátní konferenci k tématu EVROPSKÉ HODNOTY DEMOKRACIE A VÝCHOVY PO ZKUŠENOSTECH S KOMUNISTICKOU TOTALITOU. Konference se má zabývat: 1. Evropskými hodnotami demokratického občanství a výchovy, 2. zkušenostmi s komunistickou totalitou ve výchově rodinné, školní i mimoškolní a 3. nápravou komunistických deformací a perspektivou těchto oblastí výchov. Předpokládá se, že v řadě souvislostí bude třeba hovořit nejen o totalitarismu komunistickém, ale i nacistickém.

Záměry konference korespondují se dvěma závaznými dokumenty: Prohlášením společných zásad a cílů občanů a občanských demokratických organizací a Závěry sekce Demokracie proti totalitě 1. kolokvia Za občanskou společnost, demokracii a humanismus.

Demokratický klub jako jedna ze spolupořádajících složek se přípravy konferenčního jednání aktivně účastní. Dvacet rezervovaných přihlášek vedení Dk již rozdělilo mezi ty členy Dk, kteří svou profesí mají ke konferenční tematice nejblíže.

E.P.

o o o

Demokratický klub uspořádal spolu s Národním museem v Praze dne 27. dubna t.r. přednášku PhDr. Thomase Weisera, historika z university v Kolíně nad Rýnem. Název přednášky "Dva pokusy o demokracii v Německu" slibovala zajímavé a aktuální téma a účastníky přednášky, která se konala v zasedací síni Národního musea, skutečně nezklamala. Dr. Weiser velmi zasvěceně hovořil o poměrech v Německu po 2. světové válce, o problémech denacifikace a budování nového státu v obou částech rozděleného Německa. Situaci pak porovnal s dnešními poměry po opětovném sjednocení Německa a snahami i obtížemi o zapojení východní části (bývalé NDR) do jednotného Německa, změnou jejího hospodářského systému a odstranění následků pětačtyřicetileté diktatury ve všech odvětvích společenského života ("detotalisace").

o o o

Dne 9.6.1994 od 17:00 hod. se koná pravidelné diskusní setkání členů Dk na Právnické fakultě UK.

kv

Vydavatel: Demokratický klub, pošt. přihrádka 663, 111 21 Praha 1
Odp. redaktor: Josef Janoušek, Domažlická 4, 130 00 Praha 3
Podávání novinových zásilek povoleno Ředitelstvím pošt Praha čj. NP 2471/93 ze dne 20.12.1993. Registrováno Ministerstvem kultury ČR pod č. 6759